

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Т. В. ДУТКЕВИЧ

Н. П. ПАНЧУК

ВИРОБНИЧА ПСИХОКОРЕКЦІЙНА ПРАКТИКА

**РОБОЧА ПРОГРАМА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Електронне видання

Кам'янець-Подільський
2023

УДК 378.147.091.33-027.22:159.9(075.8)

ББК 74.580.252я73+88.3

Д79

Рекомендувала вчена рада Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, протокол № 1 від 26 січня 2023 р.

Рецензенти:

Співак В. І. – кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка;

Федорчук В. М. – кандидат психологічних наук, доцент, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут».

Дуткевич Т. В., Панчук Н. П.

Д79 Виробнича психокорекційна практика: робоча програма і методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми «Практична психологія» [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 65 с.

Електронна версія методичних рекомендацій доступна за покликанням:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/7003>

Методичні рекомендації розкривають компетентності та вимоги до організації та проведення виробничої психокорекційної практики, зміст практики, індивідуальні завдання та методичні рекомендації до їх виконання. Також подано рекомендації до оформлення звітної документації та критерії оцінювання результатів практики.

Призначаються для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня.

УДК 378.147.091.33-027.22:159.9(075.8)

ББК 74.580.252я73+88.3

© Дуткевич Т. В., Панчук Н. П., 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Мета і завдання практики.....	6
2. Бази практики.....	7
3. Перелік визначених компетентностей та програмних результатів навчання	7
4. Термін проходження практики	11
5. Організація практики	12
6. Зміст практики	21
7. Індивідуальні науково-дослідні завдання та методичні рекомендації до їх виконання	29
8. Методи та засоби діагностики успішності навчання	32
9. Порядок підведення підсумків практики.....	37
10. Рекомендована література	38
ДОДАТКИ.....	39
Додаток 1. Взірець оформлення титульної сторінки «Індивідуального плану» проходження виробничої психокорекційної практики.....	39
Додаток 2. Взірець оформлення титульної сторінки «Звіту про виробничу психокорекційну практику»	40
Додаток 3. Вимоги до оформлення щоденника практики.....	41
Додаток 4. Методичні рекомендації до проведення психокорекції	42
Додаток 5. Структура психокорекційної програми.....	44
Додаток 6. Структура психокорекційного заняття	45
Додаток 7. Зразок конспекту психокорекційного заняття.....	47
Додаток 8. Рекомендований психологічний інструментарій до проведення діагностичної та корекційної роботи	51
Додаток 9. Рекомендації щодо оформлення звіту про проходження практики.....	62

ВСТУП

Виробнича психокорекційна практика є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми (скорочено – ОПП) «Практична психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія і поглиблює знання здобувачів вищої освіти про особливості роботи практичного психолога, формує у них професійні компетентності, що дозволяють проводити психокорекційну роботу. У процесі практики студентам надається можливість спостерігати за індивідуальним стилем професійної діяльності досвідчених психологів, вивчати робочу документацію та методичні матеріали психолога, готувати та проводити індивідуальну й групову форми психокорекції.

Виробнича психокорекційна практика, яку проходять здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, є логічним продовженням їх професійної підготовки, передбаченої ОПП «Практична психологія». Вона сприяє поглибленню, систематизації та узагальненню знань з дисциплін загальної (основи наукових досліджень), професійної підготовки (загальна психологія, вступ до спеціальності, вікова і педагогічна психологія, психологія індивідуальних відмінностей, технологія психологічних досліджень, соціальна психологія, арттерапія, психокорекція, педагогіка та історія педагогіки, математичні методи в психології); сприяє формуванню практичних умінь проведення корекційної роботи як складової професійної діяльності, сприяє особистісному розвитку, а також спонукає здобувачів освіти до подальшої активності та самостійності в набутті професійних компетентностей.

Програму виробничої психокорекційної практики розроблено відповідно до навчального плану ОПП, методичних рекомендацій до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міністерства освіти України № 3.1-5/97 від 14 лютого 1996 р.), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України №

93 від 08 квітня 1993 р. (зі змінами, внесеними Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20 грудня 1994 р.), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджено вченою радою університету 31.08.2021 р.), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами) (затверджено вченою радою університету 30.08.2021 р.) та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої психокорекційної практики є підготовка здобувачів вищої освіти до виконання обов'язків практичного психолога; формування професійно-особистісних якостей, поглиблення, узагальнення та систематизація професійних компетентностей, розвиток умінь застосовувати набуті знання задля проведення психокорекційної роботи.

Завдання практики:

- аналіз сучасного стану організації психокорекційної роботи практичного психолога;
- вивчення професійного досвіду та робочої документації психолога бази практики;
- поглиблення, систематизація та узагальнення теоретичних знань, навичок і вмінь, набутих в університеті, та їх використання у процесі проведення психокорекційної роботи;
- формування та розвиток у майбутніх психологів умінь та навичок використання методів корекційної роботи у межах різноманітних підходів;
- формування здатності визначати обсяг та характер психологічної допомоги, необхідної клієнтові з урахуванням його вікових та індивідуальних особливостей;
- формування здатності до виконання індивідуальних науково-дослідних завдань та презентації отриманих результатів;
- оволодіння вміннями та навичками надання психологічних рекомендацій з розвитку і формування особистості;
- оволодіння здатністю до професійної комунікації, формування творчого мислення, індивідуального стилю професійної діяльності.

2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Визначення баз практики здійснюється на основі прямих договорів. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, за погодженням з керівництвом університету (факультету), обирати місце проходження виробничої практики і пропонувати його для укладання відповідної угоди.

Базою *виробничої психокорекційної практики* є заклади й установи, структурою яких передбачено посаду практичного психолога (психолога), зокрема заклади освіти, медицини, правоохоронні органи, кадрові й рекрутингові агенції тощо, що мають відповідну методичну базу для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за профілем, і таким чином відповідають програмним вимогам практики.

3. ПЕРЕЛІК ВИЗНАЧЕНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Здатність надавати психологічні послуги із застосуванням сучасних технологій та методів практичної психології.

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 01);
- Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 02);

- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 03);
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 04);
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 05);
- Здатність приймати обґрунтовані рішення. Навички міжособистісної взаємодії (ЗК 06);
- Навички міжособистісної взаємодії. (ЗК 08);
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 10);
- Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою (ЗК 12);
- Уміння мотивувати людей і досягати спільних цілей (ЗК 14).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (СК 03);
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (СК 04);
- Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (СК 05);
- Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження (СК 06);
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (СК 07);
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) (СК 08);
- Здатність дотримуватися норм професійної етики (СК 10);
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК 11);
- Володіння позитивною мотивацією до надання психологічної допомоги, прийняття себе та інших (СК 12);
- Здатність до проведення психодіагностичного обстеження та психологічної експертизи (СК 13);

- Здатність виявляти стан і створювати психологічні умови поліпшення освітнього процесу та відповідного освітнього середовища (СК 15);
- Здатність до розуміння та володіння технологіями вдосконалення системи спілкування і взаємин (СК 16);
- Здатність розробляти і впроваджувати психологічні рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, фізичного і духовного розвитку й самовдосконалення особистості (СК 19);
- Здатність до організації психологічного захисту громадян, що перебувають у кризових ситуаціях; до проведення реабілітаційних та адаптаційних заходів (СК 20);
- Володіння психологічною культурою, уміння втілювати її у процес професійної діяльності на засадах загальнолюдських цінностей, толерантності та гуманності (СК 22).

Програмні результати навчання:

За результатами проходження практики студент повинен ***уміти***:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН 01);
- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. (ПРН 02);
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН 03);
- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (ПРН 04);
- Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН 05);
- Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки (ПРН 07);
- Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців (ПРН 08);

- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (ПРН 09);
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника. (ПРН 10);
- Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника (ПРН 12);
- Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН 13);
- Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН 14);
- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПРН 15);
- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН 16);
- Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності (ПРН 17);
- Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії (ПРН 18);
- Розробляти і проводити психологічну корекцію з різними категоріями населення (ПРН 19);
- Виявляти стан і створювати психологічні умови поліпшення освітнього процесу та відповідного соціального середовища (ПРН 20);
- Розробляти і впроваджувати психологічні рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, фізичного і духовного розвитку й самовдосконалення (ПРН 22)/

4. ТЕРМІН ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

<i>Галузь знань</i>	05 Соціальні та поведінкові науки
<i>Спеціальність</i>	053 Психологія
<i>Рівень вищої освіти</i>	бакалавр
<i>Рік навчання</i>	четвертий
<i>Семестр</i>	восьмий
<i>Терміни практики</i>	5 тижнів
<i>Кількість годин</i>	225
<i>Кількість кредитів</i>	7,5
<i>Кваліфікація</i>	Практичний психолог
<i>Вид підсумкового контролю</i>	Диференційований залік

№ з/п	Шифр за навчальним планом	Курс	Семестр	Назва практики	Кількість кредитів / годин	Тривалість	Форма контролю
1.	ООК 26.04	4	8	Виробнича психокорекційна практика	7.5/225	5 тижнів	Диференційований залік

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Виробнича психокорекційна практика здобувачів організовується на підставі наказу ректора. Безпосереднє керівництво виробничою психокорекційною практикою здобувачів здійснюють керівники практики – науково-педагогічні працівники (скорочено – НПП) кафедри психології освіти.

Перед початком практики проводиться настановна конференція, на якій здобувачам роз'яснюються завдання і зміст практики, а також порядок її проходження, проводиться інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Під час практики здобувачі організовують свою діяльність відповідно до вимог Статуту установи – бази практики, дотримуються Правил її внутрішнього розпорядку, виконують розпорядження керівників практики.

Для виконання програми практики, реалізації її завдань та проведення психокорекційної роботи з клієнтами здобувачі закріплюються за психологом. Щоденне навантаження студента становить 6-8 годин робочого часу.

Режим роботи практикантів визначається керівниками практики, графік і тривалість перебування в установі – базі практики зумовлений змістом та планом проведення практики.

У разі порушення поставлених вимог студент-практикант усувається від проходження практики. Студент, робота якого визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план семестру. Практика завершується підсумковою конференцією, на якій підводяться підсумки, оцінюються результати виконання робочої програми.

ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ЗА ТЕХНОЛОГІЯМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Організація та керівництво практикою

1. Під час карантину або інших ситуацій, коли можливості фізичного відвідування баз практики здобувачами вищої освіти обмежені або відсутні й традиційні технології проведення практики не можуть бути застосовані, практику може бути переорієнтовано на дистанційне проведення відповідно до розпоряджень по університету з урахуванням Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<http://surl.li/axjsh>) та на основі Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція).

У разі переведення освітнього процесу в К-ПНУ на навчання з використанням технологій дистанційного навчання практики проводяться на базі структурних підрозділів та лабораторій Університету, що забезпечують виконання програми практики. Практична підготовка може здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання на підприємствах, в організаціях, установах для спеціальностей, на яких можлива її організація з використанням такої форми навчання.

2. Завідувачі кафедр, факультетські керівники практик, НПП – керівники практик забезпечують підготовку інформаційних і навчально-методичних матеріалів (програму, індивідуальні завдання, критерії оцінювання, зразки документації, форми звітності, інформаційні ресурси та ін.) для дистанційного супроводу практики здобувачів вищої освіти Університету.

3. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу Університету під час проведення практик за технологіями дистанційного навчання може здійснюватися через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, ZOOM, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (ZOOM, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

4. Під час проведення настановної конференції з питань проходження практики, підсумкової конференції за її результатами, заходів поточного та підсумкового контролю за виконанням програми практики, захисту матеріалів практики перед комісією з використанням технологій дистанційного навчання має бути забезпечено:

- авторизований доступ до платформ/сервісів MOODLE, Google Meet, ZOOM;
- можливість визначення часу початку і завершення доступу, тривалості проведення заходу;
- об'єктивність критеріїв перевірки виконаних завдань програми практики.

5. Керівник практики в системі MOODLE розміщує програму практики/методичні рекомендації з проходження практики за технологіями дистанційного навчання, час консультацій та іншу інформацію, необхідну здобувачам вищої освіти.

Перед початком практики проводять настановну конференцію, під час якої здобувачів вищої освіти ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації, критеріями оцінювання практики, правилами заповнення щоденника з практики; керівники практики та здобувачі вищої освіти узгоджують обраний сервіс відеозв'язку та ін.

Керівник практики від Університету зобов'язаний:

1. Організувати проведення настановної конференції за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

2. Забезпечити здобувачів вищої освіти необхідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики, розмістивши їх на електронній платформі MOODLE.

3. Систематично консультиувати здобувачів освіти щодо виконання всіх завдань практики за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

4. Організувати проведення підсумкової конференції та захист звітів за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

5. Забезпечити фото- та/або відеофіксацію етапів проведення практики (настановної конференції, поточного контролю, захисту матеріалів практики, підсумкової конференції).

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

1. Бути присутнім на настановній та підсумковій конференціях, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

2. Виходити на зв'язок із керівником практики під час консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

3. Виконувати всі завдання, передбачені програмою практики.

4. Здійснювати фото- та/або відеофіксацію етапів виконання індивідуальних завдань.

5. Надсилати виконані завдання з практики за допомогою обраного сервісу в установлений керівником час.

6. Своєчасно надати керівнику практики звітну документацію та захистити звіт з практики.

7. Звітні матеріали практики в паперовому варіанті здобувачі вищої освіти подають на кафедру після завершення дистанційного навчання.

8. Для проведення контрольних заходів (диференційованого заліку) з підбиття підсумків практики використовують платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, ZOOM.

9. Процедуру проходження практики та підбиття її підсумків визначає наказ про проведення відповідної практики, який доводять до відома НПП – керівників практики та здобувачів вищої освіти з використанням електронної пошти, месенджерів (Viber, Telegram та ін.).

10. Деканат факультету на електронному диску корпоративної електронної пошти створює папки з назвою шифру академічної групи здобувачів вищої освіти, завантажує електронні версії відомостей обліку успішності та надає доступ до папок голові комісії з захисту практики. Електронні версії відомостей обліку успішності надходять на електронну пошту голови комісії з захисту практики.

11. Після перевірки матеріалів практики НПП – керівниками практики та їх оцінювання комісією із захисту практики голова комісії виставляє в електронній версії відомості обліку успішності оцінку за практику.

12. Підсумкові оцінки за практику оголошують здобувачам вищої освіти в день проведення захисту її матеріалів онлайн.

13. Голова комісії з захисту практики не пізніше наступного дня після його проведення надсилає електронну версію відомості обліку успішності на адресу електронної пошти деканату факультету.

14. Оцінку за практику вносять до відомості обліку успішності, залікової книжки/індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти після завершення карантинних обмежень.

15. Звітні матеріали практики в паперовому варіанті здобувачі вищої освіти подають на кафедру після завершення карантинних обмежень.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Керівник практики здобувача вищої освіти від кафедри:

- контролює кількість здобувачів вищої освіти, які проходять практику;
- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
- бере участь у настановній та підсумковій конференції з питань організації практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- надає методичну допомогу здобувачам під час проходження практики, перевіряє робочу документацію;
- надає консультації, методичну допомогу здобувачам при підготовці до проведення заходів, відвідує, оцінює та аналізує їх;
- проводить консультації з опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти, оцінює результати проходження практики;
- приймає звіти з практики;
- готує звіт про проведення педагогічної практики.

Керівник практики від бази практики:

- розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці під час виконання певних видів робіт;

- ознайомлює здобувачів із організацією робіт на робочому місці;
- забезпечує виконання графіків проходження практики;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання завдань практики;
- оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням виконання програми практики.

Обов'язки здобувачів вищої освіти під час проходження практики:

- участь у настановній конференції з питань організації практики;
- проходження в Університеті до початку практики інструктажу з безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- до початку практики одержати від керівника практики від факультету направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник) та консультації щодо оформлення необхідних документів;
- своєчасне прибуття на базу практики;
- якісне та у повному обсязі виконання завдань, що передбачені програмою практики;
- суворе дотримання правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;
- відповідати за виконану роботу та її результати;
- ведення щоденника практики;
- своєчасне виконання програми практики, подання звіту та захист результатів практики у визначені терміни.

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

Практичний психолог з метою дотримання вимог охорони праці повинен:

- знати і належним чином виконувати свої посадові обов'язки, інструкції з охорони праці, охорони життя і здоров'я клієнтів;
- забезпечувати режим дотримання норм і правил з охорони праці під час організації роботи з клієнтом;

- мати чітке уявлення про небезпечні і шкідливі фактори, пов'язані з виконанням робіт і знати основні способи захисту від їх впливу;
- пройти вступний інструктаж і первинний інструктаж на робочому місці;
- керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку закладу;
- дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;
- дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку клієнтів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території закладу;
- дотримуватися правил особистої гігієни;
- при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;
- знати вимоги електро- і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;
- вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;
- виконувати режими праці та відпочинку, встановлені в закладі;
- оперативно повідомляти про всі несправності обладнання, виявлені в процесі роботи, про ситуацію, що загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок або про погіршення свого здоров'я;
- знати номери телефонів виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги і т. д.).

Під час виконання посадових обов'язків практичного психолога можуть мати місце наступні шкідливі та небезпечні фактори:

- недостатнє освітлення робочої зони;
- зорове стомлення при тривалій роботі з документами;
- ураження електричним струмом при дотику до струмоведучих частин електрообладнання та електроприладів з порушеною ізоляцією;
- опіки при роботі з нагрівальними приладами;
- підвищена психоемоційна напруга;
- значне голосове навантаження;
- статичне навантаження при незначному загальному м'язовому руховому навантаженні;
- пожежонебезпека;
- висока щільність епідемічних контактів;
- травми і падіння.

Практичний психолог повинен забезпечити умови для проведення психокорекційного процесу у психологічному кабінеті і несе особисту відповідальність за порушення правил безпеки, вимог охорони праці та санітарно-гігієнічних правил. Практичний психолог зобов'язаний дотримуватися протипожежного режиму в установі, правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів пожежогасіння, а також порядок дій при виникненні пожежі або іншої НС, напрямок евакуації, вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

У психологічному кабінеті не допускається знаходження та використання легкозаймистих пожежонебезпечних предметів чи речовин, а також забороняється використання джерел відкритого вогню, обігрівачів, електричних чайників, кип'ятильників, несертифікованих подовжувачів та саморобних пристроїв.

Не допускається виконувати роботу, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних речовин, психотропних, токсичних або інших одурманюючих речовин, а також розпивати спиртні напої, вживати наркотичні засоби, психотропні, токсичні чи інші одурманюючі речовини на робочому місці або на території бази практики.

Необхідно дотримуватися наступних заходів безпеки від ураження електричним струмом:

- не торкатися до відкритих і неогороджених струмоведучих частин електроприладів, комп'ютерного обладнання та оргтехніки, до оголених або з пошкодженою ізоляцією проводів;
- не включати в електромережу і не відключати прилади мокрими і вологими руками;
- дотримуватися послідовності включення і виключення приладів, не порушувати технологічні процеси;
- не залишати включені в електромережу прилади без нагляду, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;
- не пересувати включені в електричну мережу прилади, включаючи ТЗН, персональний комп'ютер та іншу оргтехніку;
- не складати на електроприлади папір, речі та інші предмети;
- не проводити вимикання пристроїв ривком за шнур живлення;
- не намагатися виконати ремонт включеного в мережу електрообладнання;

- не згинати і не затискувати електричні з'єднувальні кабелі, дроти (шнури).

Дотримання правил поведінки в аварійних ситуаціях

Не допускається приступати до виконання роботи у разі поганого самопочуття або раптової хвороби.

У разі отримання травми практичний психолог зобов'язаний припинити роботу, покликати на допомогу, скористатися аптечкою першої допомоги і звернутися до медичного пункту. При отриманні травми іншим працівником необхідно надати йому першу домедичну допомогу. За необхідності, викликати швидку медичну допомогу за телефоном 103 і повідомити про факт травмування. Забезпечити до початку розслідування збереження обстановки на місці події, а якщо це неможливо (існує загроза життю і здоров'ю оточуючих) – фіксування обстановки шляхом складання схеми, протоколу, фотографування або іншим методом.

У разі появи задимлення або загоряння негайно припинити роботу, відключити у щитку відповідне електрообладнання, евакуювати клієнтів з кабінету до безпечного місця, сповістити голосом про пожежу і вручну задіяти автоматичну пожежну сигналізацію (АПС), викликати пожежну охорону за телефоном 101, повідомити про це адміністрацію закладу. При відсутності явної загрози життю вжити заходів до ліквідації пожежі за допомогою первинних засобів пожежогасіння.

При використанні вогнегасників не можна направляти в бік людей струмінь вуглекислоти і порошку. При користуванні вуглекислотним вогнегасником, щоб уникнути обмороження не братися рукою за розтруб вогнегасника. При загорянні електроустаткування для його гасіння слід застосовувати тільки вуглекислотні або порошкові вогнегасники.

У разі загрози або виникнення осередку небезпечного впливу техногенного характеру, слід керуватися відповідними інструкціями про порядок дій та Планом евакуації.

6. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Практика відбувається у восьмому семестрі та проходить у три етапи: 1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

№ з/п	Зміст роботи	К-ть годин	Форми і методи організації діяльності	Форма звіту
1	2	3	4	5
1 тиждень – 45 годин				
1.	Настановна конференція (мета, завдання, зміст виробничої психокорекційної практики, звітна документація та вимоги до її оформлення).	2	Участь у конференції.	Фіксація інформації у щоденнику.
2.	Адаптація студента на базі практики. Знайомство зі структурою установи – бази практики. З'ясування мети, основних завдань і напрямків роботи установи – бази практики.	6	Закріплення за робочим місцем. Бесіда з представником адміністрації з метою отримання загальних уявлень про структуру установи – бази практики. Вивчення сайту установи – бази практики.	Опис у щоденнику структури установи – бази практики.
3.	Складання індивідуального плану роботи та його затвердження. Вибір індивідуальної науково-дослідної теми для дослідження. Узгодження з керівниками практики від кафедри психології освіти розкладу консультацій.	8	Знайомство з річним планом роботи психолога даного закладу і складання власного індивідуального плану роботи.	Індивідуальний план роботи.

1	2	3	4	5
4.	Вивчення нормативних документів, проблематики, основних завдань, плану, режиму та особливостей роботи психолога установи – бази практики.	8	Аналіз нормативно-правової та робочої документації, посадових прав та обов'язків (посадової інструкції) практичного психолога, у т.ч. шляхом вивчення сайту установи.	Запис у щоденнику про особливості роботи практичного психолога.
5.	Знайомство з колективом бази практики. Формування психологічної проблеми у відповідності з запитами психолога.	5	Бесіди з працівниками, адміністрацією, психологом з метою отримання загальних уявлень про колектив. Аналіз матеріалів бесід.	Запис у щоденнику про особливості колективу бази практики. Формулювання проблеми для подальшого вирішення.
6.	Спостереження, бесіда з клієнтом з метою отримання інформації про особливості його психологічного розвитку.	6	Спостереження, бесіда з клієнтом.	Записи в щоденнику про особливості психологічного розвитку клієнта.
7.	Складання програми психодіагностичного обстеження. Підбір психодіагностичних методик та обладнання.	10	Самостійна робота. Аналіз результатів спостереження. Робота з методичною літературою. Консультація у керівника практики від Університету.	Програма психодіагностики. Пакет психодіагностичних методик. Фіксація інформації у щоденнику.
2 тиждень – 45 годин				
8.	Організація і проведення психодіагностичного дослідження психологічної проблеми з використанням надійних і валідних методик. Кількісний та якісний аналіз результатів психодіагностики.	10	Складання графіка проведення психодіагностики, узгодження з практичним психологом. Використання методів математичної статистики, порівняння, узагальнення, класифікації тощо.	Запис у щоденнику про основні результати психодіагностики. Матеріали психодіагностики.

1	2	3	4	5
9.	Обговорення результатів психодіагностики з практичним психологом. Визначення завдань психокорекції, що впливають з результатів психодіагностики.	6	Співбесіда, консультація у практичного психолога.	Запис у щоденнику про основні результати психодіагностики та постановка завдань психокорекції.
10.	Вивчення досвіду практичного психолога з психокорекційної роботи.	6	Спостереження, аналіз документації практичного психолога.	Запис у щоденнику про особливості організації психокорекції.
11.	Розробка програми психокорекції. Визначення цілей, об'єкту, етапів, методів, форм організації, обладнання тощо.	8	Самостійна методична робота з науковою та методичною літературою. Аналіз даних, отриманих в ході бесід, спостережень. Консультація у методиста.	Запис у щоденнику. Програма психокорекції.
12.	Розроблення психокорекційних занять.	12	Самостійна методична робота з науковою та методичною літературою. Аналіз даних отриманих в ході бесід, спостережень. Консультація у методиста.	Конспекти психокорекційних занять.
13.	Виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань (теоретичне опрацювання).	3	Опрацювання наукової літератури.	Запис у щоденнику.
3 тиждень – 45 годин				
14.	Ознайомлення практичного психолога зі змістом програми психокорекції, з конспектами психокорекційних занять. Внесення відповідних коректив.	5	Бесіда та консультація практичного психолога Аналіз даних, отриманих в ході бесіди, внесення змін.	Запис у щоденнику.

1	2	3	4	5
15.	Підготовка до проведення психокорекційних занять. Визначення приміщення, часу для проведення.	2	Організаційні заходи.	Запис у щоденнику про готовність до проведення психокорекції.
16.	Моніторинг упродовж проведення психокорекції. Внесення необхідних поточних коректив.	6	Консультації у практичного психолога.	Запис у щоденнику про основні результати консультації.
17.	Моніторинг упродовж проведення психокорекції. Внесення необхідних поточних коректив.	6	Консультація у керівника практики від Університету.	Запис у щоденнику про основні результати консультації.
18.	Проведення психокорекційних занять (індивідуальних і групових).	16	Методи психокорекції (етюди, вправи, інтерактивні методики, тренінг, співбесіда, ігрові, малюнкові та інші техніки тощо).	Записи у щоденнику про хід психокорекції, її проміжні результати, проблеми у проведенні.
19.	Первинний аналіз результатів психокорекційних занять.	6	Спостереження за учасниками психокорекції, їх ставленням до психокорекційних занять.	Запис у щоденнику про первинний аналіз психокорекційних занять.
20.	Виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань (підбір методик емпіричного вивчення).	4	Опрацювання наукової літератури.	Запис у щоденнику.
4 тиждень – 35 годин				
21.	Підготовка методик оцінки ефективності проведеної психокорекції.	8	Самостійна робота з науковою та методичною літературою. Аналіз даних, отриманих в ході психокорекції. Консультація у керівника практики від Університету.	Запис у щоденнику про основні результати консультації.

1	2	3	4	5
22.	Проведення методик оцінки ефективності психокорекції. Кількісна та якісна обробка отриманих результатів .	10	Робота з учасниками психокорекції.	Запис у щоденнику про основні результати психокорекції. Складання порівняльних таблиць.
23.	Підготовка інформаційних матеріалів за результатами психодіагностики і психокорекції. Ознайомлення з ними учасників психокорекції.	8	Робота з методичною літературою. Виготовлення інформаційних матеріалів (презентацій, таблиць, діаграм).	Запис у щоденнику. Інформаційні матеріали.
24.	Робота над розробкою рекомендацій щодо подальшої роботи з психічного розвитку особистості.	9	Самостійна робота з науковою та методичною літературою. Аналіз результатів психокорекції щодо визначення завдань та шляхів подальшої роботи з психічного розвитку особистості.	Рекомендації з подальшої роботи з психічного розвитку особистості.
25.	Виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань (збір емпіричного матеріалу).	10	Опрацювання наукової літератури. Проведення психологічних досліджень.	Запис у щоденнику.
5 тиждень – 45 годин				
26.	Продовження виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань. Підбиття їх підсумків, ознайомлення з ними учасників та практичного психолога.	12	Опрацювання наукової літератури. Проведення психологічних досліджень. Бесіда.	Запис у щоденнику.
27.	Підготовка наукової публікації (тез).	10	Опрацювання наукової літератури. Складання тексту публікації. Консультація у керівника практики від Університету.	Тези за наслідками виконання індивідуального науково-дослідницького завдання.

1	2	3	4	5
28.	Робота за запитом психолога установи – бази практики з питань психокорекційного напрямку його діяльності.	11	Психологічна робота згідно запиту. Допомога у підготовці та проведенні психологічних занять, обладнанні для психологічного кабінету, виготовленні наочності, предметного (стимульного) матеріалу та обладнання для проведення психологічних занять.	Предметний (стимульний) матеріал для проведення психологічних обстежень. Запис у щоденнику.
29.	Оформлення звітної документації, підготовка до звітної конференції.	10	Написання звіту про виконання індивідуального плану роботи.	Звіт про виконання індивідуального плану.
30.	Звітна конференція.	2	Захист матеріалів практики.	Диференційований залік
	Разом	225		

Організаційний етап

1. **Настановна конференція.** Участь у настановній конференції здобувачів ВО факультету спеціальної освіти, психології та соціальної роботи; одержання направлень для проходження практики, рекомендацій щодо її організації, проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності та охорони праці.

2. **Ознайомлення з базою практики.** Ознайомлення здобувачів із закладом, у якому виконуватимуться обов'язки практичного психолога, специфікою організації психокорекційного процесу у закладі, нормативними документами, які регламентують його роботу (індивідуальний план роботи, посадова інструкція тощо).

3. **Складання індивідуального плану практики.** Складання індивідуального плану практики відповідно до змісту робочої програми виробничої психокорекційної практики та узгодження його з керівниками практики. В індивідуальному плані необхідно висвітлити планування виконання завдань практики.

Наприклад: Відповідно до змісту програми виробничої психокорекційної практики планую виконати наступні завдання практики:

1. Взяти участь у настановній конференції щодо завдань практики та організаційних моментів.
2. Познайомитися із керівництвом бази практики
3. Ознайомитись з нормативними документами практичного психолога
4. Вести щоденник практики....
5.

Дата *Підпис* *Прізвище, ініціали студента*

4. Вибір індивідуальної науково-дослідної теми для дослідження.

5. Узгодження з керівниками практики від кафедри психології освіти розкладу консультацій.

Основний етап

На основному етапі здобувач ВО здійснює таку діяльність:

- налагоджує у колективі бази практики (з клієнтами) психологічний контакт, обирає методики для проведення психодіагностики як основи для подальшого розроблення психокорекційної програми;
- здійснює збір, обробку та аналіз матеріалів, отриманих в результаті психологічної діагностики, бесід, опитувань, спостережень тощо;
- систематизує, узагальнює, осмислює отриману в ході психодіагностики інформацію і розробляє психокорекційну програму (*Додаток 4, Додаток 5*);
- готує і проводить психокорекційні заняття, спрямовані на усунення проблеми у розвитку особистості клієнта (*Додаток 6, Додаток 7*);
- діагностує та аналізує результати психокорекційних занять, обговорює їх з практичним психологом (психологом) і клієнтами, формує рекомендації щодо подальшої роботи з психічного розвитку особистості;
- виконує індивідуальне науково-дослідне завдання;
- працює за запитом практичного психолога (психолога).

Для реалізації поставлених завдань, практикант повинен виконати наступні **види робіт**:

- складає індивідуальний план роботи практиканта (*Додаток 1*);
- веде щоденник виробничої психокорекційної практики, в якому записує календарний графік, фіксує та аналізує процес і результати

власної діяльності (складання індивідуального плану, підготовка й проведення психодіагностики та психокорекції, виконання індивідуального науково-дослідного завдання; робота з документацією, реалізація функцій практичного психолога) (*Додаток 3*);

- складає психокорекційну програму;
- готує пакет методів та збирає матеріали психодіагностичного дослідження виявленої проблеми, пакет методик психокорекції (*Додаток 8*);
- виготовляє предметний (стимульний) матеріал для проведення психокорекційної роботи;
- готує рекомендації щодо подальшої роботи з психічного розвитку клієнта(-ів), з яким була проведена психокорекція;
- готує тези за наслідками виконання індивідуального науково-дослідницького завдання;
- складає звіт про проходження практики, підписаний студентом і керівниками практики (*Додаток 9*).

Підсумковий етап

1. Оформлення та подання керівникам практики (від баз практики та кафедри) на перевірку **звітної документації**, а саме:

- Індивідуальний план роботи практиканта (*Додаток 1*).
- Щоденник практики (*Додаток 3*);
- Програма психокорекції психологічної проблеми у розвитку особистості клієнта(-ів) з конспектами проведених психокорекційних занять (4 заняття) (*Додаток 4, Додаток 5, Додаток 6, Додаток 7*);
- Пакет методик та результати психодіагностики клієнта(-ів), пакет методик психокорекції клієнта(-ів) (*Додаток 8*);
- Рекомендації щодо подальшої роботи з психічного розвитку клієнта(-ів), з яким була проведена психокорекція;
- Предметний (стимульний) матеріал для проведення психодіагностичного дослідження та психокорекційної роботи;
- Тези за наслідками виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- Звіт про проходження практики, підписаний студентом і керівниками практики (*Додаток 9*).

2. Участь у підсумковій конференції. Захист результатів виробничої психокорекційної практики.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань

1. Особливості здібностей та рівень самореалізованості особистості.
2. Темперамент в структурі індивідуальності особистості.
3. Характер як інтеграційне особистісне утворення.
4. Акцентуація характеру як диференційно-психологічна характеристика особистості.
5. Ціннісні орієнтації особистості та їх діагностика.
6. Лідер: психологічний тип і стиль керівництва.
7. Диференціація видів самооцінки та рівнів домагань.
8. Статеві особливості ціннісних орієнтацій особистості.
9. Згуртованість соціальної групи та її формування.
10. Організаційна культура і соціально-психологічний клімат в колективі.
11. Проблема спілкування в колективі.
12. Актуальний стан спілкування як комунікативного процесу в колективі.
13. Актуальний стан спілкування як взаємодії в колективі.
14. Актуальний стан спілкування як сприймання людьми один одного в колективі.
15. Труднощі міжособистісних взаємин в колективі.
16. Психологічні чинники конфліктів у колективі та шляхи їх подолання.
17. Динаміка мотивів учіння молодших школярів (*підлітків, старшокласників – за вибором студента*) та їх врахування в освітньому процесі.
18. Особливості мотивації професійної (навчальної) діяльності в колективі.
19. Психологічні чинники виникнення та подолання шкільних страхів у молодшому шкільному (*підлітковому – за вибором студента*) віці.
20. Психологічні особливості розвитку соціального інтелекту особистості.

21. Девіантна поведінка в підлітковому (юнацькому – за вибором студента) віці та психолого-педагогічні чинники її корекції.
22. Психолого-педагогічні засоби оптимізації розвитку пізнавальних процесів (можливі варіанти: пам'ять, мислення, увага, сприймання).
23. Психологічні умови розвитку критичного (образного, словесно-логічного, теоретичного, креативного – за вибором студента) мислення особистості.
24. Творчі здібності як передумова професійної (навчальної) успішності особистості.
25. Психологічні основи розвитку сучасних ділових якостей особистості.
26. Психологічні причини ізоляції особистості у колективі, шляхи їх подолання.
27. Психологічні умови розвитку конструктивних копінг-стратегій поведінки особистості.
28. Переживання самотності як фактор руйнації психічного здоров'я особистості.
29. Становлення ціннісного компоненту у структурі особистості.
30. Психологічні чинники готовності особистості до здійснення професійної кар'єри.
31. Психологічні особливості професійної придатності особистості до діяльності.
32. Ціннісні чинники розвитку професійного мислення особистості.

Методичні рекомендації до виконання індивідуального науково-дослідного завдання

1. Здобувач вищої освіти обирає тему індивідуального дослідження з переліку, запропонованого у робочій програмі виробничої психокорекційної практики. Здобувач може запропонувати власну тему індивідуально-дослідного завдання, узгодивши її з керівником практики. Роботу над виконанням індивідуального науково-дослідного завдання доцільно виконувати поетапно, за тижнями.

1-й тиждень виробничої психокорекційної практики:

- формулює мету індивідуального дослідження;
- визначає завдання індивідуального дослідження;
- визначає етапи та розробляє форми індивідуального дослідження.

2-й – 3-й тиждень виробничої психокорекційної практики:

- теоретичне опрацювання обраного індивідуального науково-дослідного завдання, розробка, систематизація, узагальнення, осмислення отриманої інформації, підбір методик дослідження.

4-й – 5-й тиждень виробничої психокорекційної практики:

- збір емпіричного матеріалу;
- працює над написанням публікації (тез) з теми індивідуального дослідження. Обсяг публікації (тез) – до 5 сторінок комп'ютерного набору стандартного шрифту Times New Roman, кегель 14, алгоритмізується за такими складниками:

- 1) висвітлення питання у працях науковців (1-2 стор.);
- 2) розкриття результатів власного дослідження (1-3 стор.);
- 3) висновки і список використаних джерел (1 стор.).

Тези подають на перевірку керівнику практики від кафедри психології освіти.

- готує виступ на звітній конференції за результатами виконання індивідуального науково-дослідного завдання (до 10 хвилин із обговоренням).

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання

1.	Вчасне представлення роботи відповідно до встановлених часових строків, відведених на виконання	5%
2.	Психологічна ерудиція, правильність мовного оформлення доповіді	15%
3.	Повнота розкриття теми	25%
4.	Самостійність (творчий компонент)	10%
5.	Стиль, логічність та системність викладу матеріалу	10%
6.	Обсяг опрацьованого матеріалу	10%
7.	Структура роботи, мовне оформлення	5%
8.	Бібліографія: наявність фундаментальних методичних праць; наявність публікацій останніх 5 років; оформлення бібліографії відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015.	10%
9.	Наявність наочності під час виступу (презентації), використання сучасних інформаційних технологій	10%

8. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання діяльності студента під час практики; оцінка виконання завдань і звіту; характеристики керівників практики, підсумковий контроль (диференційований залік).

Загальні критерії оцінювання результатів практики

При оцінюванні результатів практики враховується наступне:

1. Ступінь та якість виконання завдань практики.
2. Характеристика здобувача вищої освіти від бази практики.
3. Якість оформлення звітної документації.
4. Результати захисту практики перед комісією.

Оцінка «*відмінно*» (90-100 балів) – всі завдання практики виконано у повному обсязі, виявлено вміння здобувача застосовувати і творчо використовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами професійної діяльності практичного психолога. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час здійснення практичної професійної діяльності. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка «*дуже добре*» (82-89 балів) – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами відповідної професійної діяльності. Продемонстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної, впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінка «добре» (75-81 бал) – завдання практики виконано, але неповно, під час їх виконання допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка «задовільно» (67-74 бали) – завдання практики виконано у неповному обсязі, під час їх виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація оформлена в неповному обсязі або з помилками. Щоденник оформлений некоректно.

Оцінка «достатньо» (60-66 балів) – завдання практики виконано не в повному обсязі та із значними помилками. Документація оформлена недбало та неповно. При оформленні щоденника допущені суттєві помилки.

Оцінка «незадовільно» (менше 59) – завдання не виконані, виявлено несформованість вміння здійснювати відповідні види професійної діяльності. Звітна документація не оформлена або оформлена із суттєвими помилками.

Розподіл балів за виконання завдань

Розподіл балів (100 балів):

Вид роботи	Бали
Проведення психокорекційних занять	20
Оформлення і зміст Програми психокорекції та конспектів психокорекційних занять.	20
Виконання індивідуального науково-дослідного завдання	10
Оформлення і зміст публікації (тез) за темою індивідуального науково-дослідного завдання	10
Виконання завдань за запитом психолога	5
Методичні матеріали з практики (наочність, предметний, стимульний матеріал; підготовка рекомендацій)	5
Виступ під час захисту на звітній конференції	10
Оформлення звіту та щоденника	20
<i>Загалом</i>	100

Критерії оцінювання завдань практики

Проведення психокорекційної роботи (20 балів):

- ✓ 17-20 балів – психокорекційний інструментарій відповідає меті дослідження, надано повний комплект матеріалів психокорекції, які відповідають вимогам психокорекційної методики; кожен з бланків відповідей містить обробку результатів психодіагностичного дослідження; проведення психокорекційної роботи оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «відмінно», його проведено на належному рівні;
- ✓ 13-16 балів – психокорекційний інструментарій відповідає меті дослідження, проведення психокорекційної роботи оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «добре», під час виконання завдання здобувач допускав незначні помилки, надав пакет матеріалів психодіагностики, які відповідають вимогам психодіагностичної методики; однак окремі бланки або відсутні, або містять неповну інформацію;
- ✓ до 13 балів – підібраний психокорекційний інструментарій частково відповідає меті дослідження, проведення психокорекційної роботи оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «задовільно», під час психокорекції здобувач допускав суттєві помилки; комплект методик психодіагностики і психокорекції має значні прогалини;
- ✓ 0 балів – психокорекційної роботи не проведено.

Оформлення і зміст Програми психокорекційної роботи та конспектів психокорекційних занять (20 балів):

- ✓ 17-20 балів – оформлення Програми психокорекційної роботи та конспектів психокорекційних занять оцінено керівником від бази практики та/або керівником від кафедри на «відмінно», його оформлено на належному рівні згідно зразку;
- ✓ 13-16 балів – оформлення Програми психокорекційної роботи та конспектів психокорекційних занять оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «добре», під час виконання оформлення записів здобувач допускав незначні помилки;
- ✓ до 13 балів – оформлення Програми психокорекційної роботи та конспектів психокорекційних занять оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «задовільно», під час виконання заповнення протоколів здобувач допускав суттєві помилки; записи неповні;

✓ 0 балів – оформлення Програми психокорекційної роботи та конспектів психокорекційних занять не проведено.

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання

(10 балів):

✓ 9-10 балів – індивідуальне завдання є самостійним дослідженням, виконано в повному обсязі і на належному рівні;

✓ 6-8 балів – індивідуальне завдання виконано в повному обсязі, проте, під час його виконання допускалися незначні помилки;

✓ 3-5 балів – індивідуальне завдання виконано не в повному обсязі і під час його виконання допускалися значні помилки, обсяг опрацьованого матеріалу – менше трьох джерел;

✓ до 3 балів – індивідуальне завдання виконано не в повному обсязі, не є самостійним і під час його виконання допускалися суттєві помилки;

✓ 0 бал – індивідуальне завдання не виконано.

Оформлення і зміст тез за темою індивідуального науково-дослідного завдання (10 балів):

✓ 9-10 балів – тези самостійно підготовані студентом, повністю висвітлюють виконання індивідуального завдання, відповідають вимогам мовного, змістового і технічного оформлення;

✓ 6-8 балів – тези висвітлюють виконання індивідуального завдання, оформлені відповідно до вимог, але із незначними неточностями;

✓ 3-5 балів – тези не повно висвітлюють виконання індивідуального завдання, не зовсім відповідають вимогам до змісту та технічного оформлення і потребує доопрацювання;

✓ до 3 балів – тези не повно висвітлюють виконання індивідуального завдання, не є самостійними, не зовсім відповідають вимогам до змісту та технічного оформлення і потребують суттєвого доопрацювання;

✓ 0 балів – зміст тез не відповідає темі індивідуального дослідження, або повністю запозичено з Інтернету, або не подано на перевірку.

Виконання завдань за запитом психолога (5 балів):

✓ 5 балів – виконання завдання за запитом психолога оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «відмінно», його проведено на належному рівні;

✓ 3-4 бали – виконання завдання за запитом психолога оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «добре», під час виконання завдання здобувач допускав незначні помилки;

- ✓ 1-2 бали – виконання завдання за запитом психолога оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «задовільно», під час виконання завдання здобувач допускав суттєві помилки;
- ✓ 0 балів – виконання завдання за запитом психолога не проведено.

Методичні матеріали з практики (наочність, предметний, стимульний матеріал; підготовка рекомендацій) (5 балів):

- ✓ 5 балів – методичні матеріали з практики (наочність, предметний, стимульний матеріал) оцінено керівниками від бази практики та/або від кафедри на «відмінно», його виготовлено на належному рівні;
- ✓ 3-4 бали – методичні матеріали з практики (наочність, предметний, стимульний матеріал) оцінено керівниками від бази практики та/або від кафедри на «добре», під час виготовлення методичних матеріалів здобувач допустив неточності;
- ✓ 1-2 бали – методичні матеріали з практики (наочність, предметний, стимульний матеріал) оцінено керівником від бази практики та/або методистом від кафедри на «задовільно», під час проведення діагностики здобувач матеріали оформив недбало;
- ✓ 0 балів – методичні матеріали з практики (наочність, предметний, стимульний матеріал) не підготовлено.

Виступ під час захисту на звітній конференції (10 балів):

- ✓ 9-10 балів – здобувач у виступі чітко викладає основний зміст виконаної роботи, логічно аргументує висновки, наводить приклади, відповідає на поставлені питання, висловлює своє ставлення до професії;
- ✓ 7-8 балів – здобувач у виступі викладає основний зміст роботи, наводить приклади, відповідає на поставлені питання, не висловлює свого ставлення до професії;
- ✓ до 6 балів – здобувач у виступі не точно викладає основний зміст роботи, не може навести приклади та відповісти на поставлені питання;
- ✓ 0 балів – здобувач не з'явився на звітну конференцію.

Оформлення звіту та щоденника (20 балів):

- ✓ 17-20 балів – звіт і щоденник оформлено згідно з вимогами, звіт містить повний аналіз діяльності під час проходження практики, відсутні стилістичні і лексико-граматичні помилки;

- ✓ 13-16 балів – звіт і щоденник оформлено згідно з вимогами, види робіт висвітлено у щоденнику не повно, звіт викладено не повно, допущені помилки мовного та змістового характеру;
- ✓ до 13 балів – види робіт висвітлено у щоденнику не повно, звіт викладено з порушенням вимог, допущені помилки мовного та змістового характеру;
- ✓ 0 балів – звіт та/або щоденник не оформлено.

9. ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Формою звітності за практику є письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами (конспект психокорекційного заняття, газета психологічної тематики («Наші перші професійні кроки»), підготовлений до друку текст наукової публікації, предметний (стимульний) матеріал для проведення психодіагностичного дослідження та психокорекційної роботи тощо) подаються на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Щоденник практики – основний документ, що відображає поточну діяльність студента, етапи виконання завдань. Щоденник є частиною звіту студента.

Звітні матеріали виробничої психокорекційної практики студентів (щоденник, звіт) зберігаються у кабінеті практики на факультеті.

Звіт з практики захищається здобувачем на звітній конференції у присутності комісії, призначеній факультетським керівником практики. До складу комісії входять три особи: керівники практики від кафедри і, за можливості, від бази практики, а також викладачі дисциплін фахової підготовки. Комісія оцінює результати практики здобувачів у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів на базах практики в останні дні її проходження або в Університеті впродовж десяти днів навчальних занять після завершення практики.

Підведення підсумків практики відбувається відповідно до вимог, передбачених робочою програмою практики. Місце, час і форма захисту практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів ВО та керівників практик.

Загальна оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку/індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики в інший термін за визначених умов.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія [текст] Модульний навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 304 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5705>
2. Панчук Н.П. Основи психокорекції особистості дитини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5551>
3. Панчук Н.П. Психологічна діагностика професійної придатності фахівця: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2019. 130 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3545>

Додаткова:

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
2. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навч. посіб. 2-ге вид., перероблене, доповнене. Суми : Університетська книга, 2020. 304 с.
3. Основи науково-психологічних досліджень: навчально-методичний посібник для студ. вищ. навч. закл. за спец. "Психологія" / З. М. Адамська, І.П. Андрійчук, О.М. Воронкевич [та ін.]. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2018. 207 с.
4. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: Навч. посіб. Київ: Вища школа, 2004. 679 с.
5. Туриніна О.Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навчально-методичний посібник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал». 2018. 206 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Взірець оформлення титульної сторінки «Індивідуального плану» проходження виробничої психокорекційної практики

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології та соціальної роботи
Кафедра психології освіти

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження виробничої психокорекційної практики
студентки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія
освітня програма Практична психологія

Прізвище Ім'я По батькові

Кам'янець-Подільський – 20__ рік

Взірець оформлення титульної сторінки «Звіту про виробничу психокорекційну практику»

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології та соціальної роботи
Кафедра психології освіти

ЗВІТ

про проходження виробничої психокорекційної практики

студентки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія
освітня програма Практична психологія

Прізвище Ім'я По батькові

База практики:

Терміни проведення:

Керівник практики від кафедри психології освіти

Ім'я

Прізвище

підпис

Оцінка _____

Кам'янець-Подільський, _____ р.

Вимоги до оформлення щоденника практики

Протягом усієї практики студенти ведуть щоденник. У ньому вони щоденно відзначають види виконаних робіт, аналізують їх результати у відповідності з індивідуальним планом.

У щоденнику практики повинні бути:

- ✓ *Відмітки про прибуття та вибуття з бази практики, засвідчені підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи.*
- ✓ *Календарний графік проходження практики, засвідчений підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи-бази практики, у якому повинні бути відповідні записи про зміст індивідуального плану роботи практиканта.*
- ✓ *Робочі записи під час практики, у яких деталізовано проведені види робіт та виконання завдань практики.*
- ✓ *Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці керівника практики від бази практики – практичного психолога (психолога) з його підписом і рекомендованою оцінкою, засвідчений підписом керівника та печаткою установи.*

У щоденнику слід також висловлювати свої враження, думки, погляди і побажання щодо проходження практики, оптимізації діяльності бази практики. Крім цього, потрібно фіксувати самостійну підготовку завдань індивідуального плану, записувати результати вивчення діяльності практичного психолога (психолога) установи.

Щоденник – це особистий документ студента, право на читання і перевірку якого надається керівникам практики, членам комісії із захисту практики.

Щоденник є основою для написання звіту про виконання завдань індивідуального плану.

Методичні рекомендації до проведення психокорекції

Психокорекційна робота з клієнтом спрямовується на досягнення таких основних цілей:

- власне корекційних, що передбачають розв'язання особистісних проблем, труднощів характеру та поведінки, виправлення відхилень та недоліків розвитку клієнта;
- профілактичні, які полягають у попередженні виникнення відхилень і труднощів розвитку клієнта;
- формувальні, що полягають в оптимізації, стимулюванні, збагаченні змісту розвитку особистості клієнта.

Треба також враховувати, що у процесі психокорекції її мета може змінюватись, а завдання – поповнюватись. А також враховувати принцип терапії найближчого оточення (рекомендації для колег, батьків, друзів).

Цілеспрямований психокорекційний вплив на клієнта з усунення психологічних проблем у розвитку здійснюється через психокорекційний комплекс, який складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків: діагностичного; корекційного; оціночного; прогностичного.

В **діагностичний блок** входять діагностика психічного розвитку клієнта і діагностика соціального середовища. Діагностика психічного розвитку включає в себе:

- аналіз мотиваційно-потрібної сфери клієнта;
- визначення рівня розвитку сенсорно-перцептивних та інтелектуальних процесів і функцій;
- діагностику соціального середовища клієнта (аналіз несприятливих факторів соціального середовища, які травмують, порушують психічний розвиток, психічний стан особистості та її соціальну адаптацію).

Корекційний блок включає наступні завдання:

- корекція неадекватних методів впливу на клієнта з метою покращення його соціальної адаптованості;
- допомогу у вирішенні психотравмуючих ситуацій;

- формування продуктивних взаємин з оточуючими (в сім'ї, класі, групі);
- підвищення соціального статусу клієнта у колективі;
- розвиток компетентності у питаннях нормативної поведінки;
- розвиток сенсорно-перцептивних, мнемічних і інтелектуальних процесів;
- розвиток і вдосконалення комунікативних функцій, емоційно-вольової регуляції поведінки;
- формування у клієнта адекватних установок на свої соціально-психологічні проблеми ;
- створення атмосфери прийняття, доброзичливості, відкритості, взаєморозуміння з навколишніми.

Оцінка ефективності психокорекційних заходів. Оціночний блок корекційних впливів спрямований на аналіз змін пізнавальних процесів, психічних станів, особистісних реакцій клієнта в результаті психокорекційних занять. Критерії оцінки ефективності психологічної корекції вимагають урахування структури початкової проблеми, механізмів її проявів, аналізу цілей корекції та її методів. Результати корекційної роботи можуть проявлятися у клієнта в процесі роботи з ним, до моменту завершення психокорекційного процесу і протягом тривалого часу після закінчення занять.

При оцінці ефективності психокорекційних заходів необхідно використовувати різноманітні методи, що відповідають поставленим завданням психокорекції. До прикладу: при оцінці поведінкових та емоційних реакцій клієнта краще поєднувати метод спостереження з проєктивними методами дослідження особистості (кольорове-асоціативні тести, методика незакінчених речень, малюнкові тести); при оцінці ефективності корекції пізнавальних процесів можна використовувати функціональні проби, спрямовані на аналіз гностичних процесів, результати педагогічних спостережень.

Прогностичний блок психокорекції спрямований на проектування програми подальшого розвитку процесів, станів чи властивостей особистості клієнта. Передбачає надання психологічних рекомендацій клієнту.

Структура психокорекційної програми

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОГРАМИ

- Вступ (актуальність)
- Науково-методичне обґрунтування (вивченість проблеми)

РОЗДІЛ II. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРОГРАМИ

- Пояснювальна записка
- Мета, завдання, тривалість, форма роботи програми.
- Основні методи роботи та технології реалізації (психокорекційні прийоми, методи, вправи, психотехніки).
- Особливості організації (строки та етапи, кількість занять, їх тривалість, частота, залучення інших осіб з оточення клієнта).
- Перелік матеріалів та обладнання для реалізації програми.
- Вікова категорія клієнтів.
- Методи діагностики (первинної і вторинної).
- Очікувані результати.
- Тематика корекційних занять.
- Список використаних при складанні програми джерел, в яких описані застосовані психокорекційні прийоми, вправи, техніки.

Структура психокорекційного заняття

Структура психокорекційного заняття включає вступну, основну та заключну частини.

Вступна частина містить у собі ритуал вітання, з якого починається кожне заняття. Привітання виконує важливу функцію встановлення (на початкових заняттях) або підтвердження (на наступних заняттях) емоційно-позитивного контакту «психолог – учасник», формування в особистості спрямованості на партнера та інтересу до нього. Вітання має бути адресоване кожному учаснику заняття без винятку, підкреслюючи тим самим його значимість. Ритуали можуть бути придумані самою групою в процесі обговорення, можуть бути запропоновані психологом. Першому варіанту, звичайно, надається перевага.

Далі може бути проведена розминка, яка є засобом впливу на емоційний стан учасників, рівень їхньої активності, виконує важливу функцію налаштування на продуктивну групову діяльність. Розминка може проводитися не тільки на початку заняття, але й між окремими вправами у випадку, якщо психолог бачить необхідність якось змінити актуальний емоційний стан учасників групи.

Основна частина займає більшу частину заняття і за своїм змістом є реалізацією багатофункціональних технік, спрямованих на розвиток пізнавальних процесів, на формування соціальних навичок і на динамічний розвиток групи. Обов'язковим є послідовність вправ з урахуванням чергування діяльностей, зміни психофізичного стану дитини (від рухливого до спокійного, від інтелектуальної гри до релаксаційної техніки; від простого до складного). Як правило, до одного заняття включають від 2 до 4 ігор (вправ). Найбільший розвиваючий ефект досягається не за рахунок збільшення розмаїтості психотехнічних прийомів, а за рахунок найбільш повного використання потенційних можливостей кожної з комплексних вправ, включених у заняття. Тобто, з одного боку, ми пропонуємо орієнтувати роботу з учасниками на використання складних, багатофункціональних вправ, що дозволяють вирішувати відразу кілька завдань. Наприклад, вправа на розвиток уваги мо-

же одночасно сприяти виробленню навичок спілкування, згуртованості групи, дозволити учаснику пізнати ще які-небудь сторони свого «Я». З іншого боку, кожна вправа повинна бути проведена кілька разів: з ускладненнями, з передачею функцій ведучого від одного з учасників до кожного бажуючого учасника, іншими можливими варіаціями. Якщо вправа повністю відпрацьована, але дуже подобається учасникам, її треба включати в роботу групи доти, поки бажання виконувати її зберігається.

Заклучна частина – це своєрідне підведення підсумків, рефлексія, що здійснюється за емоційним та змістовим напрямками: обговорення заняття, обмін враженнями, думками. Завершальним етапом є ритуал прощання.

Зразок конспекту психокорекційного заняття

КОНСПЕКТ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

студентки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія
освітня програма Практична психологія

Прізвище

Ім'я

По батькові

Заняття № _____

Проведено: (дата)

Присутні на занятті _____

Тема: «Страх – захисна реакція організму» (за Л.В. Стецюк).

Мета: познайомити учасників один з одним, емоційно залучити до заняття, налаштувати на продуктивну групову діяльність; дати можливість усвідомити власний емоційний світ, сформувані поняття, що страх необхідний людям для самозбереження; виявити актуальний страх та відношення кожного до власного страху; формувати комунікативні вміння, виховувати прихильність та повагу до інших дітей.

Тривалість: 40-50 хв.

Форма роботи: групова.

Хід заняття

Вступне слово психолога 2 хв. Повідомлення загальної мети роботи групи. Діти сідають в коло. Психолог повідомляє, що вони будуть зустрічатися разом на спеціальних заняттях. Ці заняття не будуть схожі на уроки. На них можна буде гратися, малювати, складати казки, а головне – ділитися почуттями та емоціями, отримувати поради, допомогу або підтримку, навчатися краще розуміти себе та інших, дізнаватися про себе та інших багато нового та корисного. Маю надію, що наші заняття допоможуть глибше пізнати власний емоційний світ, навчать ке-

рувати ним, долати негативні переживання та сприймати світ в яскравих фарбах і з усмішкою».

1. Вправа «Знайомство» 3 хв.

Мета: познайомити учасників заняття одне з одним.

Хід вправи: діти перекидають один одному кульку і називають своє ім'я. Розповідають про нього: як називають вдома, у дворі, які є пестливі, лагідні слова, імена. Пишуть на бейджіку, як подобається, щоб називали на занятті і прикріплюють.

2. Вправа «Привітання» 2 хв.

Мета: емоційне залучення до заняття

Хід вправи: діти стають у коло. Тиснуть один одному руки(струм), посміхаючись. Запропонувати привітатися по колу з різною інтонацією. (Підбадьорити дітей, що тихо і невиразно говорять). Закінчує привітання психолог, пропонуючи привітатися всім разом.

3. Казка про Страх 10 хв.

Мета: усвідомлення того, що страх – це захисна реакція організму, необхідна кожному для самозбереження.

Створив Бог Людину. І дав їй багато почуттів: радість, любов, сміливість, повагу. (показати позитивні емоційні стани на смайликах). Подумав і додав страх, недовіру, злість (показати негативні емоційні стани на смайликах). «Навіщо?» – запитаєте ви. Ось і послухайте.

Пішла Людина світом. Раптом побачила Дракона. Дракон хотів схопити Людину і понести в свою печеру. І тут Людина відчула Страх. Розсердилася тоді Людина на свій Страх і вигнала його, сказавши: – Забирайся геть! Немає в мені для тебе місця! Страх тоді вийшов із Людини. Але забрав із собою вміння чути, бачити, бігти, відчувати. А Дракон відчув безпорадність Людини і вирішив її з'їсти! Почала Людина кликати на допомогу. А Страх тут як тут, запитує:

– Я можу тобі допомогти, я твій Страх! Пустиш мене до себе назад?

– Так, допоможи мені! Тільки пам'ятай, що я твій господар, а не ти – мій!

Страх погодився. Погано йому без Людини – наче й немає його зовсім. І Страх повернувся. І повернув Людині вміння чути, бачити, бігти,

відчувати. Виявляється, Сміливість давно вже зі Страхом товаришувала в Людині. І перемогла Людина Дракона! А Страх вона собі залишила – за слугу став. Щоб попереджав про небезпеку та сили допомагав розраховувати.

Обговорення:

- Чому людина спочатку відмовилась від емоції страху?
- Що забрав страх із собою?
- З якою умовою людина пустила назад страх?
- Яка риса характеру товаришує зі страхом?
- Про що попереджає страх, в чим допомагає людині?

4. Вправа-розминка «Австралійський дощ» 3 хв.

Мета: активізація діяльності, налаштування на продуктивну групу-ву діяльність.

Хід вправи: всі стають в коло. За прикладом психолога виконують певні рухи, що супроводяться віршованими рядками.

- В Австралії піднявся вітер (тертя долонями рук)
- Починає накрапати дощ (клацання пальцями)
- Дощ посилюється (плескання в долоні)
- Починається справжня злива (плескання по стегнах)
- А ось і град, справжня буря (тупання ногами)
- Але що це? Буря стихає (плескання по стегнах)
- Дощ стихає (плескання в долоні)
- Краплі маленькі (клацання пальцями)
- Тихий шелест вітру (тертя долонями рук)
- Сонце (руки підняти вгору).

5. Поетична ілюстрація «Страх» 5 хв.

Мета: усвідомлення негативних емоцій.

Хід вправи: під час читання вірша зобразити пантомімою дії та почуття.

Мене лякав так часто жах,
Ховаючись в кутки,
І я, злякавшись, крикнув: «Ах!»
Та тільки навпаки,—
Я крикнув: «Ха!» —
І раптом жах

У темряву пірнув.
Злякався він. А слово «Ах!»
Навіки я забув

Рефлексивне завдання:

- В яких ситуаціях ви відчували почуття страху?
- Чи вдалося вам подолати його?
- Це був страх чого?

(Страх темряви, неуспішності, перед контрольною роботою, перед викликом до дошки, страх самотності, незнайомих ситуацій тощо).

6. Вправа «Намалюй свій страх» 15 хв.

Мета: виявити актуальний страх та з'ясувати ставлення до власного страху.

Хід вправи: перед вами аркуш паперу і кольорові олівці та фарби. Необхідно намалювати страх таким, як ви його бачите. Після того, як учасники намалювали, відбувається обговорення:

- Як ти назвеш свій страх?
- Де відбуваються події?
- Де він проживає?
- Що він відчуває? Тощо.

7. Вправа «Чарівна паличка» (рефлексія) 3 хв.

Мета: формувати вміння обмінюватися думками, враженнями.

Хід вправи: передаючи «чарівну паличку», учасники обмінюються думками, враженнями.

- Які емоції супроводжували вас під час заняття?
- З якими емоціями ви завершуєте заняття?
- Що вам сподобалось на занятті?
- Що нового дізналися на занятті?

8. Вправа-прощання «Електричний струм» 2 хв.

Мета: виховувати прихильність та повагу до інших.

Усі беруться за руки і, починаючи з психолога, передають потиски один одному. Коли цей сигнал надходить до педагога з іншого боку, піднімають руки вгору і промовляють: «До побачення! До наступної зустрічі!».

**Рекомендований психологічний інструментарій
до проведення діагностичної та корекційної роботи**

**Методики психодіагностики дітей дошкільного та молодшого
шкільного віку:**

Методика вивчення і оцінки особливостей сприйняття: «Чого не вистачає» (Р.С. Немов); «Які предмети сховані в малюнках» (Р.С. Немов).

Методика вивчення особливості уваги: визначення точності уваги за методикою «Знайди та викресли» (Р.С. Немов); визначення точності уваги за методикою «Коректурна проба Бурдона».

Методики вивчення готовності дітей до навчання у школі: тест Керна-Йерасека; графічний диктант (Б. Ельконін); методика дослідження мотивації (Гінзбург М.Р.); методика діагностики готовності дітей 6-7-річного віку до навчання в школі (Лемак М.В., Пащенко Т.В., Пузак Н.П.); методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку (Н.М. Стаденко, Т.Д. Ілляшенко, А.Г. Обухівська).

Методики діагностики психічних станів: методика визначення самооцінки; тест шкільної тривожності Філіпса; тест «Тривожність» (Р. Темпл, М. Доркі, В. Амен); показники особистісного егоцентризму (за методикою Т. Пашукової); тест «Страхи в будиночках»; методика «Паровозик»; методика визначення агресивності «Кактус».

Методики вивчення здібностей та інтелекту: таблиці Равена (шкала прогресивних матриць); методика визначення рівня невербальної креативності (за П. Торренсом); тест інтелекту Р. Кеттелла; тест інтелекту Амтхауера.

Малюнкові методики: «Дім – Дерево – Людина»; «Неіснуюча тварина»; «Малюнок дерева», «Кінетичний малюнок сім'ї».

Методики виявлення міжособистісних взаємин в колективі та сім'ї: «Казки Дюса (Десперт)», «Шкала сімейного оточення» (Р.Г. Мус) «Аналіз сімейних взаємин» (В. Юстицький, Є.Г. Ейдемільер).

Методики психодіагностики дітей підліткового та юнацького віку

Методики вивчення пізнавальних процесів та інтелекту: визначення опосередкованого запам'ятовування за методикою Л. Виготського; визначення продуктивності запам'ятовування за методикою О. Лурії «Піктограми», «Коректурна проба», методика визначення стилю мислення А. Харрісона та Р. Бремсона, таблиці Равена (шкала прогресивних матриць); тест інтелекту Р. Кеттелла.

Методики діагностики деяких психічних станів особистості: методика дослідження соціальної адаптованості; «Самооцінка психічних станів» (за Г. Айзенком); тест шкільної тривожності Філіпса; виявлення схильності до емпатії (за методикою І. Юсупова).

Методики вивчення особистості: визначення типу темпераменту за методикою Г.Ю. Айзенка, «Самооцінка організованості», визначення рівня невербальної креативності (за П. Торренсом); тест «Структура інтересів і схильностей» (СІС), тест Кеттела (16 RF – опитувальник); методики визначення акцентуації Леонгарда-Шмішека, малюнкові методики «Дім – Дерево – Людина», «Неіснуюча тварина», «Малюнок дерева»).

Методики виявлення стану міжособистісних взаємин в колективі та сім'ї: методика В. Стефансона «Q – сортування», «Казки Дюса (Десперт), «Кінетичний малюнок сім'ї».

Методики вивчення мотивації навчання: анкета для оцінювання рівня шкільної мотивації в адаптації Н. Лусканової, опитувальник «Автономність – залежність особистості у навчальній діяльності» (Г. Пригініна); тест «Виявлення домінуючого мотиву навчання».

Вправи для знайомства, створення позитивної ситуації спілкування, емоційного розвантаження

Вправа «Мій кращий друг сказав би про мене...». Учасникам пропонується розповісти про себе очима іншої людини або кількох інших людей (друга, батьків, вчителя). Гра стимулює розвиток навичок самопізнання та рефлексії.

Вправа «Я не хочу вихвалитися, але...». Учасники розповідають про свої сильні сторони, досягнення, успіхи. Вправа сприяє корекції самооцінки та прийняттю власної особистості.

Вправа «Добрий день»

Мета: допомогти учасникам налаштуватися на довірливий стиль спілкування та включення в продуктивну роботу групи.

Хід вправи: привітання відбувається в колі. Учасникам пропонується по черзі привітатись з кожним членом групи. При цьому обов'язково підкреслюється індивідуальність партнера, перелічуються його характерні риси.

Ігри-розминки

Гра «Слухай команду». Ведучий пропонує учасникам порухатись. Учасники зручно розташовуються на стільцях. По команді «Встати» потрібно швидко встати, а по команді «Сісти» – швидко сісти. Вправа виконується так, щоб всі вставали та сідали одночасно.

Гра «Передай предмет». Учасники діляться на дві команди і стають в дві шеренги. Учасники кожної команди передають один одному будь-який предмет круглої форми (м'яч, апельсин), передавати можна тільки підборіддям або плечима, не допомагаючи собі руками. Якщо предмет падає на землю, передача починається заново. В кінці гри визначається команда-переможець.

Гра «Питання піснею». Учасники діляться на дві команди. Перша команда, порадившись, повинна проспівати уривок з будь-якої відомої пісні, в якому присутнє питання, а друга команда повинна протягом 1 хвилини згадати і проспівати уривок з іншої пісні, в якому була б відповідь на це питання. Після цього команди міняються ролями.

Гра «Обігравання предмету». Ведучий вибирає будь-який предмет: ручку, шарф, тощо. Передаючи предмет по колу, ведучий говорить, що цей предмет може грати будь-яку роль крім своєї справжньої. Кожен учасник групи повинен уявити його іншим та виконати якісь дії, представивши цей предмет. Так, наприклад, ви уявили, що в руках у вас не ручка, а термометр. З термометром можна виконати певні дії, досить прості. Наприклад, сунути під руку, подивитися температуру, тощо. В кінці гри визначаються кращі актори.

Ігри та вправи для основної частини заняття

Гра «Переходи». Мета цієї гри – розвиток спостережливості та уваги клієнтів. Керівник пропонує учасникам групи стати в коло та уважно поди-

витись на колір волосся кожного. За командою ведучого, їм потрібно сісти так, щоб крайнє праве місце зайняв учасник з самим темним волоссям, поряд з ним потрібно розміститися тому, в кого волосся трохи світліше, а крайнє ліве місце займе той, в кого волосся найсвітліше. Сісти потрібно одночасно, зайнявши своє місце за правилами гри. Той, хто їх порушує, з гри вибуває. Гра проводиться до трьох разів.

Вправа «Складаємо казку». Разом з учасниками обирається добре відома всім казка. Далі казка розповідається наступним чином: кожен з присутніх говорить по одному реченню, так щоб вийшла цілісна казка.

Цю вправу можна ускладнити: наприклад, наступне речення повинно починатись на якусь букву: п, н, т, тощо.

Гра «Футболіст». Ведучий пропонує клієнтам обрати футболіста, який вийде на середину кімнати. З зав'язаними очима він повинен знайти м'яч, орієнтуючись на слова одного з членів групи, який буде вести його до м'яча та пояснювати, що треба зробити, щоб точно влучити по м'ячу. Футболіста та ведучого потрібно підтримувати заохоченням.

Вправа «Жив-був кіт...». Вправа полягає в доборі визначень до іменника. Кожен з учасників повторює попередній ряд, доповнюючи своїми словами. Наприклад:

Це був красивий кіт...

Це був красивий пухнастий кіт...

Це був красивий пухнастий кіт з зеленими очима...

Вправа «Продовж фразу». Учасникам пропонується початок речення, яке потрібно продовжити словами «тому, що», «із-за того, що».

Наприклад: Сьогодні я замерз, тому що

... надворі мороз.

... довго гуляв.

... забув надіти светр.

Вправи для корекції уваги й пам'яті

Вправа «Дивися на руки»

Мета: розвиток довільної уваги.

Необхідний матеріал: аудіозапис маршу.

Опис. Учасники, рухаючись по колу, точно виконують різні рухи показані «командиром».

Інструкція: «Зараз ми пограємося. Для гри нам потрібно вибрати командира, що буде придумувати рухи для рук. Спочатку командиром буду я, а потім той, кого ми виберемо за допомогою лічилки. Усі гравці, стоячи один за одним у колі, повинні почати рухатися під музику. Першим буде стояти командир – зараз ним буду я. Всі уважно стежать, які рухи рук показує командир, і повторюють їх точно за ним. Починаємо гру».

Примітка. На етапі освоєння гри рухи рук показує дорослий (варіанти показу рухів: руки нагору, у сторони, на пояс, руки зі зчепленими пальцями витягнуті вперед, занесені за голову тощо). Потім показ рухів рук здійснюють учасники.

Вправа «Виключення зайвого»

Мета: розвиток мислення й обсягу уваги.

Обладнання: картка з зображенням предметів, один із яких відрізняється від інших.

Опис. Дитині пропонується знайти з п'яти зображених на картці предметів один, що відрізняється від інших, і пояснити свій вибір.

Інструкція: «Подивися уважно на зображені тут предмети і знайди серед них такий, що відрізняється від інших. Покажи знайдений предмет і поясни, чому він не схожий на інші. Приступай до роботи».

Вправа «Знайди відмінності»

Мета: розвиток довільної уваги, переключення і розподілу уваги.

Обладнання: картки.

Опис. Дитині пропонуються:

а) серія картинок по дві картинки на кожній картці; у кожній картинці треба знайти п'ять відмінностей;

б) картка з зображенням двох картинок, що відрізняються один від одного деталями. Необхідно знайти всі наявні відмінності.

Інструкція: «Подивися уважно на цю картку. На ній зображені дві картинки, що відрізняються одна від одної різними деталями. Необхідно швидко знайти всі наявні відмінності. Починай шукати».

Вправа «Будиночок»

Мета: розвиток уміння діяти за зразком.

Матеріал: малюнок будиночка, олівець.

Хід проведення: Дитині пропонують картинку, на якій зображення будиночка складене з елементів великих букв. Необхідно точно скопію-

вати малюнок на аркуші паперу. По закінченні роботи дитині пропонують перевірити, чи правильно вона виконала малюнок і виправити помилки, якщо вони є. Якщо дитина не намалювала якихось елементів, її можна попросити скопіювати їх на окремому листі аркуші, щоб перевірити, що вона, у принципі, може це зробити.

Оцінка результатів: Оцінюють роботу за **кількістю помилок**:

0 балів – без помилок (норма для 6-7-літніх дітей)

1-2 бали – 1-2 помилки (середній результат)

4 бали – більш 4-х помилок (слабкий розвиток довільної уваги)

Помилки:

- неправильно відтворений елемент;
- заміна одного елемента іншим;
- відсутність елемента;
- розриви між лініями в тих місцях, де вони не повинні бути.

Вправа «Чотири стихії»

Мета: розвиток уваги, координації слухового і рухового аналізаторів.

Опис. Гравці сидять у колі і виконують рухи відповідно до слів: «земля» – руки вниз, «вода» – витягнути руки вперед, «повітря» – підняти руки нагору, «вогонь» – зробити обертання руками в зап'ясткових і ліктьових суглобах. Хто помиляється, той програв.

Інструкція: «Для цієї гри необхідно сісти в коло й уважно послухати. Якщо я скажу слово «земля», усі повинні опустити руки вниз, якщо слово «вода» – витягнути руки вперед, слово «повітря» – підняти руки нагору, слово «вогонь» – зробити обертання руками в зап'ясткових і ліктьових суглобах. Хто помиляється – програв».

Вправа «Розвиток продуктивності запам'ятовування»

Мета роботи: розвиток особливостей опосередкованого запам'ятовування, його продуктивності, а також характеру мислення, рівня сформованості мислення.

Матеріал: папір, кольорові олівці, набір слів з методики «Піктограми».

Опис: Підліткові пропонується запам'ятати слова, які називає психолог. Для полегшення запам'ятовування йому потрібно намалювати малюнки для кожного слова. Але писати назви слів або позначати літе-

рами не можна. Можна малювати все, що завгодно, аби малюнок допоміг тобі відтворити назване слово.

Психолог зачитує словосполучення з інтервалом у 50-60 с. Відтворити слова за малюнками пропонується через 40-60 хв.

Набори слів: теплий вечір; смачний обід; голодна дитина; хвора жінка; сміливий вчинок; темна ніч; беззубий дід; снігова буря; щастя, любов; перемога, сумнів; ворожнеча, дружба; багатство, справедливість; мрія, страх; розум, очікування; нудьга, космос; надія, сила.

Інтерпретація результатів.

Підраховується кількість правильно відтворених словосполучень у співвідношенні із загальною кількістю запропонованих словосполучень.

Цікавий також якісний аналіз піктограм. Усі зображення можна класифікувати за 5 основними видами: абстрактні, знаково-символічні, конкретні, сюжетні та метафоричні.

Абстрактні зображення – у вигляді рисок, відрізків, які не дають конкретного образу.

Знаково-символічні – у вигляді знаків або символів (геометричні фігури, стрілки тощо).

Конкретні – конкретні предмети.

Сюжетні – предмети, персонажі, що зображуються, поєднані в яку-небудь ситуацію, сюжет, або займаються якоюсь діяльністю.

Метафоричні – зображення у вигляді метафор, художніх фантазій.

Якщо дитина користується абстрактним і знаково-символьним типами малюнків, то для неї характерна здатність до узагальнення, синтезу інформації, до абстрактно-логічного мислення.

Якщо дитина користується сюжетними та метафоричними зображеннями, то для неї характерна наявність художніх здібностей, образне мислення.

Якщо дитина користується конкретними зображеннями, то для неї характерне конкретно-дійове мислення, оперування об'єктами, які безпосередньо сприймаються, здатність до практичного мислення.

Вправи для роботи з емоційними порушеннями

Вправа «Покажи емоцію»

Варіант 1. Тренер роздає членам групи картки, на яких написані назви емоцій, після чого кожен по черзі повинен вийти в центр кола і показати емоцію за допомогою міміки і жестів. Решта учасників відгадує.

Варіант 2. Учасники розбиваються на пари. Один із партнерів кожної пари підходить до тренера, який дає завдання показати якусь емоцію. Другий партнер відгадує, після чого вони міняються місцями.

Вправа «Емоція по колу»

Один учасник показує сусідові якусь гримасу. Той якомога точніше її копіює і передає далі. Гримаса передається по колу і повертається до «автора». Він говорить, яку емоцію хотів передати, і яку отримав, а всі учасники мають можливість подискутувати, чому нас часто неправильно розуміють. Ведучий пропонує спробувати передати свої емоції по колу наступним бажаним.

Вправа «Привіт»

Ведучий роздає учасникам картки з назвами емоційних етапів. Кожен має сказати: «Привіт!» – з тим почуттям, яке позначене у картці. Вправа допомагає усвідомити, що емоційний стан людини передається, насамперед, за допомогою невербаліки, яка може суперечити вербальному посланню.

Вправи на покращення стосунків у групі

Вправа «Вироблення правил взаємодії у групі»

Мета: сприяння створенню доброзичливого, комфортного клімату у групі.

Хід вправи: звертається увага учасників на плакат «Правила роботи у групі». Звертаючись до плаката, підкреслює, що ці правила сприяли створенню безпечної, комфортної атмосфери в попередніх групах. Учасникам пропонується підійти до плакату і записати запропоновані ними ще правила взаємодії.

Вправа «Будинок»

Мета: підвести учасників групи до розуміння того, що правильна, керована організація праці – є результативнішою та ефективнішою, акцентувати їх увагу на ролі окремої особистості (лідера).

Хід вправи: група поділяється на декілька підгруп. Надається завдання: працюючи одночасно, за 5сек. намалювати малюнок (будинок). Пояснюється, що групи змагаються у швидкості та якості виконання завдання.

Керівником ведеться спостереження, як виділився (або не виділився) лідер, хто став координатором сумісної діяльності.

Мозковий штурм «Що таке лідерство?»

Мета: надати можливість учасникам сформулювати поняття «лідерство», показати багатоаспектність поняття «лідерство».

Хід проведення: поділ учасників на чотири мікрогрупи. Кожна мікрогрупа має дати своє визначення поняття «лідерство». Після того, як групи презентували свої формулювання, ведучий вивішує плакат з поняттям «лідерство», підготовлений раніше. Учасники мають змогу порівняти, ознайомитись з іншими визначеннями і висловити своє ставлення до них.

Питання для обговорення:

1. Що відрізняє кожне визначення?
2. Яке визначення є найбільш повним?
3. Чи можна дати одне визначення поняття «лідер»?
4. Чи є тема лідерства актуальною для вас; якщо так, то чому?

Вправа «Оплески»

Мета: сприяти усвідомленню учасниками себе як лідерів.

Хід вправи: учасники сидять у колі. Ведучий пропонує встати тим, хто володіє певними лідерськими вміннями або якостями (наприклад: встаньте ті, хто вміє організовувати творчі справи з однолітками). Решта учасників аплодують тим, хто встав.

Питання для обговорення:

1. Які почуття виникли під час гри?
2. Чи легко було визначити лідерські вміння чи якості?

Вправа «Якості лідера»

Мета: сприяти опануванню учасниками навичок самоаналізу, розвитку навичок ведення позитивного внутрішнього діалогу з самим собою.

Хід вправи: ведучим ведеться розмова про одвічне прагнення людини до розгадки свого власного «Я», до самопізнання та самовдосконалення.

Ведучий роздає бланки з таблицею, в якій вони повинні самостійно заповнити такі колонки:

1. «Мої найкращі якості лідера»: сюди записуються особистісні якості лідера.
2. «Мої організаційні здібності».

3. «Мої досягнення».

Бажаючі зачитують фрагменти з написаного.

Вправа «Я пишаюсь»

Мета: закріплення адекватної самооцінки та позитивного оцінювання своїх набутих вмінь.

Хід вправи: учасники сідають у коло. Ведучий просить кожного учасника по черзі сісти на «гарячий стілець» і сказати про себе: «Я пишаюсь собою, коли ...». По закінченні – обговорення:

1. Чи складно було виконати цю вправу?
2. Якщо так, то в чому були складнощі?
3. За яких ситуацій корисно послуговуватись цією вправою?

Основні правила роботи на груповому психокорекційному занятті:

1. Правило персоніфікації звертання і висловлювання.

Воно вказує на необхідність звертання не до всієї групи взагалі, а до конкретної людини і по імені. Не слід говорити "Давайте обговоримо проблему...", а краще – "Марія, я пропоную обговорити...". При висловлюванні своєї позиції також необхідно говорити лише від свого імені і уникати безособових форм.

2. Правило довірливого стилю і щирості у спілкуванні.

Виносити на обговорення групи особистісно значимі проблеми. Щирість повинна виражатися у відкритому вираженні своїх почуттів і думок по відношенню до інших учасників.

3. Правило "Тут і тепер".

Для багатьох учасників характерно прагнення піти в область загальних понять, обговорення подій, які трапились з іншими людьми і т.д., це створює механізм психологічного захисту. Потрібно перетворити групу у своєрідне дзеркало, в якому кожен член групи зміг би побачити себе під час своїх різноманітних проявів, краще пізнати себе і свої особистісні особливості. Тому необхідно говорити про ті проблеми, які хвилюють зараз.

4. Правило "зворотного зв'язку".

Намагайтеся дати відчутти тому, хто говорить, як ви відносите до його повідомлення. Той, хто говорить повинен намагатися "вловити" наданий йому "зворотній зв'язок".

5. Правило недопустимості безпосередніх оцінок людини. При обговоренні того, що відбувається в групі слід оцінювати не учасників, а їх дії чи висловлювання. Замість оцінок іншої людини, ми повинні говорити про свої почуття, які вона у нас викликає.

6. Правило "Стоп".

Не можна примушувати людину говорити те, чого вона не бажає. В цій ситуації кожен може користуватися правилом "Стоп".

7. Правило конфіденційності. Все, що відбувається під час занять, не вноситься за межі групи.

8. Правило спільних пошуків.

Говори про те, що відбувається у групі, тут і тепер. Вчись допомагати своїм суб'єктивним відчуттям, вони допомагають краще зрозуміти, що відбувається в самих людях і між ними. Намагайся бути відкритим, коли говориш чи коли слухаєш інших.

Рекомендації щодо оформлення звіту про проходження практики

Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам:

Звіт про практику повинен містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти всіх завдань програми практики. Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій практиканта на основі аналізу результатів психокорекційного процесу. Обсяг звіту складає 3-5 сторінок комп'ютерного набору.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані.

Титульна сторінка Звіту оформлюється за встановленою формою (див. *Додаток 2*).

Структура звіту:

- Вступ (зазначити досягнення мети виробничої психокорекційної практики, програмних результатів навчання).
- Результати виконання завдань практики, у якому відобразити:
 - а) найбільш суттєві досягнення та проблеми щодо реалізації завдань практики;
 - б) розкрити результати проведеної роботи з психокорекційної роботи та надані за її наслідками рекомендації щодо подолання проблеми розвитку особистості, з виконання індивідуального науково-дослідного завдання та підготовки наукової публікації; особливості програми психокорекції, пакету методик психокорекції та матеріалів з оцінки її ефективності; підготовки предметного (стимульного) матеріалу для роботи психолога.
- Підрозділ про дотримання правил охорони життя та здоров'я під час практики.
- Висновки і пропозиції (схарактеризувати етапи, форми, методи, прийоми висвітлити роль психокорекції та її зв'язок із іншими видами діяльності практичного психолога, схарактеризувати етапи, форми, методи, прийоми проведеної психокорекційної роботи, висвітли-

ти використання її результатів у проведенні психопрофілактичної й просвітницької роботи, оцінити внесок практики у здобуття свого фаху психолога, визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу).

Текст Звіту набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, інтервал 1 з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;

Звіт повинен бути підписаний на останній сторінці здобувачем освіти, керівником від бази практики (засвідчений печаткою), на титульній – керівниками практики від університету із зазначенням оцінки за практику.

Звітну документацію здають керівнику з організації практики на факультеті спеціальної освіти, психології та соціальної роботи у триденний термін після її завершення.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

Орієнтовна схема звіту про проходження виробничої психокорекційної практики

I. Загальні відомості по практику

Місце і час проходження практики.

Опис структури психологічної служби бази практики.

Аналіз основних психологічних проблем, які зустрічаються в установі бази практики.

Підрозділ, за яким закріплений студент, аналіз його проблематики.

II. Корекційна робота

Кількість спостережень за психокорекційною діяльністю психолога бази практики. Проведення первинної діагностики.

Складання програм психокорекції та конспектів психокорекційних занять, їх кількість, теми та особливості проведення. Використані методики, форми психокорекції, особливості їх проведення, опрацювання та інтерпретація результатів вторинної діагностики.

Труднощі, які зустрічались під час проведення психокорекційної роботи. Психологічні рекомендації з подальшого розвитку особистості клієнта.

III. Методична робота

Ознайомлення з робочою документацією практичного психолога.

Бесіди з практичним психологом, директором установи бази практики, його заступниками, працівниками (вказати теми бесід).

Вивчення інноваційного досвіду та авторських ідей практичного психолога (психолога).

Ознайомлення з психологічною та методичною літературою під час практики.

Робота за запитом практичного психолога (психолога), участь у підготовці методичного забезпечення (вказати обсяг наданої допомоги).

IV. Науково-дослідна робота

Тема індивідуального науково-дослідного завдання, яке виконували під час практики. Опис експериментів, тестувань, анкетувань, форм та методик дослідження. Аналіз та інтерпретація емпіричних результатів. Використані джерела інформації.

V. Дотримання правил охорони життя та здоров'я під час практики.

VI. Висновки

Результати практики (внесок практики в оволодіння новими компетентностями; у формування вмінь використовувати наявні знання у роботі практичного психолога (психолога)). Оцінка власного професійного розвитку внаслідок проходження практики.

Позитивні сторони в організації практики. Виявлені недоліки та шляхи їх подолання. Пропозиції щодо підвищення якості проведення практики.

Дата

Здобувач освіти-практикант _____ Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Керівник практики від бази практики _____ Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Керівник практики від університету _____ Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Навчальне електронне видання

ДУТКЕВИЧ Тетяна Вікторівна,

*кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри психології освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

ПАНЧУК Наталія Петрівна,

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

ВИРОБНИЧА ПСИХОКОРЕКЦІЙНА ПРАКТИКА

**Робоча програма і методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія галузі знань
освітньо-професійної програми «Практична психологія»**

Електронне видання

Підписано 02.02.2023. Гарнітура «Arial».

Об'єм даних 1,2 Мб. Обл.-вид. арк. 2,8. Зам. № 1018.

Видавець і виготовлювач Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка, вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32300

Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої справи
серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.